

Filipljansko poslanstvo

*“Prodoše Frigiju i galacijski kraj jer ih je Duh Sveti
spriječio propovijedati riječ u Aziji.”*

—Djela apostolska 16: 6, Revised Standard Version

U NAŠEM UVODNOM stihu rečeno nam je da je apostolu Pavlu bilo zabranjeno pronositi Kristovu riječ dalje na istok u Aziju. Umjesto toga, Gospodin ga je zadužio da uvede Evanđelje u Makedoniju. “Noću je Pavao imao viđenje: Makedonac neki stajaše i zaklinjaše ga: ‘Prijeđi u Makedoniju i pomози nam!’” (Djela apostolska 16: 9)

Regija Azije u koju Gospodin nije dopustio Pavlu da uđe bila je u to vrijeme najzapadnija pokrajina onoga što je danas poznato kao azijski kontinent. S druge strane, Makedonija je bila najistočnija pokrajina Europe. Bilo je to u Filipima, glavnom gradu Makedonije, gdje su se susreli različiti oblici istočnog i zapadnog poganstva. Dakle, Filipi su bili zreli za uvođenje evanđeoske poruke. U Pavlovo vrijeme, to je bila središnja točka na kojoj su bile uravnotežene istočnjačka i zapadnjačka misao. Iako će se misionarski rad kasnije nastaviti na Istoku, uvođenje evanđeoske poruke u Makedoniju od strane Pavla i njegove braće konačno će prevagnuti prema Zapadu. Evanđelje će se nakon toga početi širiti po cijeloj Europi, utječući na religijske percepcije posvuda, čime je potpuno preoblikovalo zapadnjačku misao i praksu.

Apostol je, shvaćajući strateški potencijal svog posla, odgovorio bez oklijevanja. “Nakon viđenja nastojasmo odmah otputovati u Makedoniju, uvjereni da nas Bog

zove navješćivati im evanđelje.” (vs. 10) Pavao je poveo sa sobom Silu, Židova; Luku, poganina; i, vrlo vjerojatno, Timoteja, sina miješanog poganskog i židovskog podrijetla.

Luka je taj koji bilježi glavna iskustva ove male misionarske grupe. Zabilježio je da su Filipi “grad prvog dijela Makedonije. U tom se gradu zadržasmo nekoliko dana.” (vs. 12) Filipi su bili kolonija čija je svrha bila proširiti i ovjekovječiti rimsku prisutnost na tom području i time održati mir. Prijeteća prisutnost Rima utjecala je na gotovo sve što se dogodilo u Lukinom izvještaju.

U njihovim koloniziranim okolnostima, židovski je običaj bio okupljanje subotom na javnom mjestu radi molitve. Po dolasku u Filipe, Pavao, Sila, Luka i Timotej učinili su isto, tražeći priliku da propovijedaju Evanđelje. “U dan subotnji iziđosmo izvan gradskih vrata k rijeci, gdje smo mislili da će biti bogomolja.”—vs. 13

POGANSKI DUH

Sotona je, bez sumnje, također jako svjestan strateškog potencijala Pavlova misionarskog putovanja u Filipe, i uvijek željan osujetiti širenje Evanđelja, postavio prepreku na putu misionara. “Jednom nas na putu u bogomolju sretne neka ropkinja koja je imala duha vračarskoga.” (vs. 16, *Rotherham Emphasized Bible*) Žena je bila robinja opsjednuta demonima za čija su proročanstva i izjave njezini gospodari naplaćivali novac. Prema grčkim povjesničarima, “vračarski duh” kojim je žena bila opsjednuta bio je duh koji se pripisivao starogrčkom poganskom bogu, Apolonu. Ona i njezini gospodari slijedili su Pavla i one koji su s njim propovijedali Evanđelje. Dok je to činila, zli duh ju je naveo da poviče: “Ovi su ljudi sluge Boga Svevišnjega; navješćuju vam put spasenja.” Luka nam kaže: “To je činila mnogo dana. Pavlu to napokon dodija pa se okrenu i reče duhu: ‘Zapovijedam ti u ime Isusa Krista: iziđi iz nje!’ I iziđe toga časa.”—vss. 17, 18

Pavao je pokazao da ne želi biti povezan sa spletkama zarađivanja novca gospodara robova, niti je želio priv-

ući pozornost rimskih vlasti objavljivanjem svoje prisutnosti i misije. Tako je iz žene istjerao “vračarskog duha”. Ljuti što su izgubili unosan izvor prihoda, njezini su gospodari prijavili Paula i Silu lokalnim sucima. Iako su danima licemjerno pomagali i podržavali Pavla i njegove prijatelje u istom nastojanju, dopuštajući svojoj ropkinji da ih proglasi Božjim ljudima, sada su gospodari optužili Pavla i Silu, obojicu Židove, za vrlo ozbiljan zločin uvođenja nove religije. To je bilo zabranjeno u Filipima. Rim nije tolerirao građanske sukobe oko vjerskih pitanja, osobito među Židovima. Vjerski sukobi otežavali su upravljanje i mogli su dovesti do pobune. Nemiri su bili loši za rimsko gospodarstvo.

OČEKIVANA BLAGODAT

Luka i Timotej, budući da nisu bili Židovi, izbjegli su sljedeći brutalan scenarij. “Kad njezini gospodari vidješe da im nesta nade u dobit, pograbiše Pavla i Silu te ih odvuče na trg pred glavare. Privedoše ih pretorima i rekoše: ‘Ovi ljudi uznemiruju naš grad. Židovi su te šire običaje kojih mi Rimljani ne smijemo ni prihvatiti ni držati.’ Nato svjetina nahrupi na njih, a pretori trgoše s njih odijelo i zapovjediše da se išibaju. Pošto ih izudaraše, bace ih u tamnicu i zapovjede tamničaru da ih pomno čuva.” (vs. 19-23) Prekoračivši svoje ovlasti ovom prilikom, lokalni suci ozbiljno su prekršili rimski pravni proces. To će kasnije ići u korist Pavla i Sile. Bez sumnje, sve je to predvidio i uredio Gospodin.

I Pavao i Sila posjedovali su rimsko državljanstvo, vrijedan status u njihovo vrijeme, podložno posebnom razmatranju prema zakonima Carstva. Kao rimski građani, trebali su biti predani rimskim vlastima. Umjesto toga, pretukle su ih lokalne vlasti prije suđenja, što je još jedno kršenje rimskog zakona. Pavao i Sila mogli su tražiti svoja prava kao rimski građani, a svi koji su bili uključeni u okrutnu i nezakonitu brutalnost počinjenu nad njima pretrpjeli bi žestok, možda fatalan, odgovor strogog rimskog sustava. Međutim, u to vrijeme nikome nisu rekli za svoje

rimsko državljanstvo. Kao rezultat toga, doživjeli su mnogo boli, zlostavljanja i konačno zatvaranje. Zatajili su tu informaciju i podnijeli nepravednu okrutnost za ljubav svoje novonastale braće u Filipima.

PRILIKA ZA MISIONARSTVO

Nakon što su pretukli Pavla i Silu kako bi umirili gomilu, suci su naredili tamničaru da ih zatvori dok se ne odluči njihova sudbina. Rimski je zakon propisivao da je tamničar mogao služiti kaznu za svakog zatvorenika koji je pobjegao tijekom njegove straže. Ako je zatvorenik služio kaznu, zatvorski čuvar bi mogao odslužiti ostatak zatvorenikove kazne. Ako je zatvorenik čekao smrt, tamničar je mogao biti osuđen na smrt umjesto njega. Paulov i Silasov tamničar je stvar shvatio vrlo ozbiljno. Tamničar, “primivši takvu zapovijed, uze ih i baci u nutarnju tamnicu.”—vs. 24

U rimsko doba zatvori su bili užasna, prljava mjesta. Vlažni, neosvijetljeni i obično krcati, unutarnji zatvori bili su maksimalno zaštićena područja. Tamo su stavljeni samo najgori zatvorenici. Tamničar Pavla i Sile nametnuo im je daljnju kaznenu mjeru. On im je “noge stavio u klade”. (vs. 24) Klade su obično bile željezom okovano drvo s nekoliko rupa u nizu. Zatvorenikova stopala su stavljena u te rupe. Količina nelagode koju je tamničar mogao nanijeti zatvoreniku određena je udaljenošću koju je postavio između njihova dva stopala. Kad bi Pavlova i Silina stopala razdvojio, to bi izazvalo dosta bolan učinak na njihove bokove i leđa, pogotovo jer su prije toga bili teško pretučeni. Njihovi su izgledi doista bili loši.

PJEVANJE EVANĐELJA

Prekriveni ranama od šipke ili biča, zglobova koji su ih boljeli jer su im noge bile u kladama, Pavao i Sila su se “molili i pjevali hvalu Bogu” iz najdubljih rupa vlažnog i mračnog zatvora. Nisu samo tiho pjevali i molili kako bi se ohrabрили u svojoj krajnosti. Luka bilježi da su molili i pjevali toliko glasno da su ih svi “uznici slušali”. (vs. 25) Imali su

hrabrosti u izobilju potaknutu njihovom nepokolebljivom vjerom. Njihova je misija bila za Boga.

Pavao i Sila dobili su zadatak propovijedati na strateškom mjestu s kojeg će se Evanđelje širiti na zapad prema Rimu. Budući da im nije bilo dopušteno otvoreno govoriti evanđeosku poruku, ovi vjerni Kristovi službenici pjevali su je drugima u zatvoru i bili su saslušani. Kristovi učenici koji žive u današnje vrijeme također bi sigurno pjevali evanđeosku priču da im nije bilo dopušteno da je propovijedaju. “Pjevat ću čudesnu priču o Kristu koji je umro za mene. Kako je napustio svoj dom u Slavi zbog križa Kalvarije.”—*Hymns of Dawn*

OSLOBOĐENJE SVIH

Sotona je dao sve od sebe da prekine njihovu misiju, nakon što je dao pretući Pavla i Silu i baciti ih u zatvor s jasnom mogućnošću pogubljenja. Nije uspio. Svi su iz zatvora pušteni na slobodu. “Odjednom nastaje potres velik te se poljuljaše temelji zatvora, umah se otvoriše sva vrata, i svima spadoše okovi.” (Djela apostolska 16: 26) Pretpostavimo da su svi zatvorenici pobjegli, tamničar je, prema rimskom zakonu, već bio mrtav i on je to znao. “Tamničar se prenu oda sna pa kad ugleda tamnička vrata otvorena, trgnu mač i samo što se ne ubi misleći da su uznici pobjegli.” Smrt vlastitom rukom bila je bolja od brojnih užasnih načina kojuma su Rimljani mogli usmrtniti tamničara zbog njegovog očitog propusta. Dok je tamničar isukao mač da okonča svoj život, Pavao “povika iza glasa: ‘Ne čini sebi nikakva zla! Svi smo ovdje!’” Zaprepašten, tamničar je “zaiskao svjetlo, uletio i dršćući se bacio pred Pavla i Silu; izvede ih i upita: ‘Gospodo, što mi je činiti da se spasim?’”—vss. 27-30

Odgovarajući, Pavao je rekao: “Vjeruj u Gospodina Isusa i spasit ćeš se – ti i dom tvoj!” Luka dodaje: “Onda navijestiše riječ Gospodnju njemu i svima u domu njegovu.” (vs. 31, 32) Poruka koju su Pavao i Sila uputili tamničaru nije se mogla bitno razlikovati od one koju je Pavao prenio Kološanima u svojoj poslanici, “Njoj ja postadoh poslužitelj-

jem po rasporedbi Božjoj koja mi je dana za vas da potpuno pronesem Riječ Božju – otajstvo pred vjekovima i pred naraštajima skriveno, a sada očitovano svetima njegovim. Njima Bog htjede obznaniti kako li je slavom bogato to otajstvo među poganima: to jest Krist u vama, nada slave! Njega mi navješćujemo, opominjući svakoga čovjeka, poučavajući svakoga čovjeka u svoj mudrosti da bismo svakoga čovjeka doveli do savršenstva u Kristu.” (Kološanima 1: 25-28) Čuvši riječ Gospodnju, zahvalni i sada obraćeni tamničar “te iste noćne ure uze ih, opra im rane pa se odmah krsti – on i svi njegovi. Onda ih uvede u dom, prostre stol te se zajedno sa svim domom obradova što je povjerovao Bogu.”—Djela apostolska 16: 33, 34

POKORNI SUCI

Jutarnji sati otkrili su pokornu lokalnu vlast. “Kad se razdani, poslaše pretori liktore s porukom: ‘Pusti te ljude!’ Tamničar to priopći Pavlu: ‘Pretori’, reče, ‘poručiš da vas pustim. Izidite dakle sad i pođite u miru!’ Nato im Pavao odvrati: ‘Javno su nas neosuđene išibali, nas rimske građane, i bacili u tamnicu. A sada da nas potajno izbace? Nipošto, nego neka oni sami dođu i izvedu nas!’ Liktori to jave pretorima. Oni su se uplašili kada doznaše da su Rimljani. Zato dođu da ih nagovore pa ih izvedu i zamole da odu iz grada. Izišavši iz tamnice, oni pođu k Lidiji, pogledaju i obodre braću pa odu.”—Djela apostolska 16: 35-40, (*New American Standard Bible*)

Njihovo brzopletost i nezakonito ponašanje od prethodnog dana, premlaćivanje Pavla i Sile i njihovo zatvaranje bez suđenja, dovelo je filipljanske suce u ozbiljnu opasnost od vrlo strogog rimskog zakona. Bez sumnje obaviješteni o tome, poslali su podređenog tamničar sljedećeg jutra da tiho osigura njihovo oslobađanje. Tada je Pavao odlučio otkriti da su on i Sila zapravo rimski građani. Da su tu činjenicu otkrili izravno višim rimskim vlastima, Rim bi se žestoko obračunao sa svima koji su bili uključeni u okrutno i nezakonito postupanje prema njima. Pavao i Sila

skrivali su svoje rimsko državljanstvo do najboljeg mogućeg strateškog trenutka. Bili su spremni podnijeti raniju brutalnost filipljanskog građanstva i službenika kako bi stekli prednost nad vrhovnim sudom te osigurali sigurnost i zaštitu svoje voljene filipljanske braće nakon njihova odlaska. Iako su Pavao, Sila, Luka i Timotej uveli nešto što je izgledalo kao nova religija, strah lokalnih sudaca od ozbiljnih pravnih posljedica za njihovu službenu pogrešku osigurao je da neće biti službene odmazde protiv filipljanske crkve nakon odlaska misionara. Otišavši u kuću Lidije, sestre u Kristu u Filipima, četvorica su nedvojbeno uvjerala svu tamo okupljenu braću u tu činjenicu, nakon čega su otišli.

MISIJSKO PUTOVANJE CRKVE

Slučaj Pavla, Sile, Luke i Timoteja u Filipima analogna je iskustvima crkve kroz Evanđeosko doba. Poput misionara u Filipima, Crkva je bila na putovanju od Pedesetnice. Pavla i njegovu braću progonili su licemjeri koji su nudili pomoć radi dobitka. Isto tako, prave kršćane opsjedaju oni koji glume zanimanje za Kristovo evanđelje.

Pavao i Sila bili su okrvavljeni na tržnici od strane sudaca iz Filipa bez saslušanja. Prava je Crkva, na isti način, nepravedno uvučena u kongregacijsko tržište gdje se vjerovanja i tradicije ljudi kupuju i prodaju za novac. Ovi pravi Kristovi sljedbenici često su bili osuđivani, a da ih se nije saslušalo. Pavao i Sila javno su pretučeni u Filipima. Isto tako, crkva je kroz čitavu epohu osjećala oštar udarac bičem javnog kažnjavanja koje su gorljivo nanosili suci kršćanskog svijeta.

Praznovjerno neznanje često je bilo entuzijastični tamničar Crkve i tjeralo ju je u unutarnji zatvor tame čak i dok je "mrklina" prekrivala ljude. (Izaija 60: 2) Kao što su Pavao i Sila bili okovani svojim kladama, prava je Crkva također bila okovana doktrinarnim pogreškama i vjerskim tradicijama drugih. Stoljećima su oni ozbiljno ograničavali pristup Crkve onima koji su držani u dubokoj tami vjerske

prijevare. Međutim, vjerni Kristovi sljedbenici učinili su ono što je bilo moguće učiniti u njihovoj krajnosti. Kao što su učinili Pavao i Sila, oni nastavljaju uzdizati svoj glas u molitvi i pjesmama hvale, glasno pjevajući pjesmu o Mojsiju i Jaganjcu za dobrobit drugih, ne znajući do kojeg bi slušatelja njihov glas mogao doći.—Otkrivenje 15: 2-4

“Mojsijeva pjesma” očito se odnosi na Mojsija kao na sliku Krista, a svi obredni prinosi Zakona koje je Bog dao Izraelu preko Mojsija nagovještavali su Kristovu otkupiteljsku žrtvu. (2.Mojsijeva 15: 1-19; Hebrejima 10: 1) “Pjesma Jaganjčeva” odnosi se na evanđeosku poruku, radosnu vijest najavljenju prilikom Isusova rođenja i tijekom njegove zemaljske službe. Evanđelje također uključuje svjedočanstvo njegovih učenika o Isusu kao o “Jaganjcu Božjem koje odnosi grijehe svijeta.”—Ivan 1: 29; 1.Korinćanima 5: 7; 1.Petrova 1: 19

Oslobođenje Pavla i Sile koje je uslijedilo dobro predstavlja slavljenje Crkve na kraju sadašnjeg Evanđeoskog doba. Vjerni i istinski Kristovi sljedbenici bit će oslobođeni iz mračnih zakutaka njihova zatvora tame i uzdići će se do blistave svjetlosti slave osnaženi Suncem Pravde. Tada će se otkriti da su ti vjerni Gospodinovi sluge bili, uistinu, građani neba.—Malahija 4: 2; Rimljanima 8: 16-19; Filipljanima 3: 20, *NASB* ■

